

1 Logika, množiny a základní číselné obory

1.1 Logika

Výrokem nazveme jakékoliv tvrzení, o němž má smysl říci, že platí (je pravdivé) nebo že neplatí (je nepravdivé).

Definice. Negací $\neg A$ výroku A rozumíme výrok:

Není pravda, že platí A .

A	$\neg A$
0	1
1	0

Definice. Konjunkcí $A \wedge B$ výroků A a B nazveme výrok:

Platí A i B .

Definice. Disjunkcí $A \vee B$ výroků A a B nazveme výrok:

Platí A nebo B .

Definice. Implikací $A \Rightarrow B$ nazýváme výrok:

Jestliže platí výrok A , potom platí výrok B .

Výroku A v implikaci se říká **premise**, výrok B se nazývá **závěr**. Výrok A je **postačující podmínkou** pro platnost B a B je **nutnou podmínkou** pro platnost A .

Definice. Ekvivalencí $A \Leftrightarrow B$ nazýváme výrok:

Výrok A platí tehdy a jen tehdy, když platí výrok B .

(Platnost výroku) A je **nutnou a postačující podmínkou** (platnosti výroku) B .

A	B	$A \wedge B$	$A \vee B$	$A \Rightarrow B$	$A \Leftrightarrow B$
0	0	0	0	1	1
0	1	0	1	1	0
1	0	0	1	0	0
1	1	1	1	1	1

Výrokovou formou budeme nazývat výraz

$$A(x_1, x_2, \dots, x_m),$$

z něhož vznikne výrok dosazením prvků $x_1 \in M_1, x_2 \in M_2, \dots, x_m \in M_m$ z daných množin $M_1, \dots, M_m$.

Definice. Nyní necht' $A(x)$, $x \in M$, je výroková forma. Výrok

Pro všechna $x \in M$ platí $A(x)$.

zapisujeme ve tvaru:

$$\forall x \in M : A(x).$$

Symbol $\forall$ nazýváme **obecným (velkým) kvantifikátorem**.

Definice. Nyní necht' $A(x)$, $x \in M$, je výroková forma. Výrok

Existuje $x \in M$, pro které platí $A(x)$.

zapisujeme ve tvaru:

$$\exists x \in M : A(x).$$

Symbol $\exists$ nazýváme **existenčním (malým) kvantifikátorem**.

————— Konec 1. přednášky, 30. 9. 2021 —————

Pro pořadí kvantifikátorů platí

$$\begin{aligned}(\forall x \in M_1 \forall y \in M_2 : V(x, y)) &\Leftrightarrow (\forall y \in M_2 \forall x \in M_1 : V(x, y)), \\(\exists x \in M_1 \exists y \in M_2 : V(x, y)) &\Leftrightarrow (\exists y \in M_2 \exists x \in M_1 : V(x, y)), \\(\exists x \in M_1 \forall y \in M_2 : V(x, y)) &\Rightarrow (\forall y \in M_2 \exists x \in M_1 : V(x, y)).\end{aligned}$$

Pro negaci kvantifikátorů platí

$$\begin{aligned}\neg(\forall x \in M : V(x)) &\Leftrightarrow (\exists x \in M : \neg V(x)), \\ \neg(\exists x \in M : V(x)) &\Leftrightarrow (\forall x \in M : \neg V(x)).\end{aligned}$$

Označení. Necht' V, P jsou výrokové formy s proměnnou $x \in M$. Zápis

$$\forall x \in M, P(x) : V(x)$$

značí

$$\forall x \in M : (P(x) \Rightarrow V(x)).$$

Označení. Zápis

$$\exists x \in M, P(x) : V(x)$$

značí

$$\exists x \in M : (P(x) \wedge V(x)).$$

1.2 Metody důkazů

- přímý důkaz: Pro každé $a, b \in \mathbf{R}$ platí $ab \leq \frac{1}{2}(a^2 + b^2)$.
- nepřímý důkaz: Necht' $p \in \mathbf{N}$ splňuje, že p^2 je sudé. Pak p je sudé.
- důkaz sporem: Číslo $\sqrt{2}$ není racionální.
- důkaz rozbořem případů
- důkaz matematickou indukcí: Necht' $n \in \mathbf{N}$. Pak existuje $k \in \mathbf{N}$ takové, že $n = 2k$, nebo $n = 2k - 1$, přičemž oba případy nemohou nastat zároveň.
- důkaz úplnou matematickou indukcí

————— Konec 2. přednášky, 1. 10. 2021 —————

1.3 Množiny

G. Cantor: **Množinou** rozumíme každé shrnutí určitých a navzájem různých objektů, které nazýváme **prvky**, do jediného celku.

Množinu definujeme výčtem prvků nebo pomocí vlastnosti, kterou musejí splňovat její prvky, tj. píšeme

$$\{x \in M; V(x)\},$$

kde M je množina a $V(x)$, $x \in M$, je výroková forma.

Definice.

- Řekneme, že množina A je **částí množiny** B (nebo A je **podmnožinou** B), jestliže každý prvek množiny A je rovněž prvkem množiny B . Tomuto vztahu říkáme **inkluze** a značíme $A \subset B$.
- Množiny A a B jsou si **rovny** ($A = B$), jestliže mají stejné prvky.
- **Prázdnou množinou** nazveme množinu, která neobsahuje žádný prvek. Označíme ji symbolem $\emptyset$.

Definice. Sjednocení množin A a B nazveme množinu vytvořenou všemi prvky, které patří alespoň do jedné z množin A či B . Sjednocení množin A a B značíme symbolem $A \cup B$.

Je-li $\mathcal{A}$ systém množin, pak jeho **sjednocení** $\bigcup \mathcal{A}$ definujeme jako množinu všech prvků a , pro které existuje $A \in \mathcal{A}$ takové, že $a \in A$.

Definice. Průnik množin A a B nazveme množinu všech prvků, které náležejí současně do A i do B . Průnik množin A a B značíme symbolem $A \cap B$. Mají-li množiny A a B prázdný průnik, řekneme o nich, že jsou **disjunktní**.

Je-li $\mathcal{A}$ neprázdný systém množin, pak jeho **průnik** $\bigcap \mathcal{A}$ definujeme jako množinu všech prvků a , které pro každé $A \in \mathcal{A}$ splňují $a \in A$.

Definice. **Rozdílem** množin A a B nazveme množinu prvků, které patří do množiny A a nepatří do množiny B . Rozdíl množin A a B značíme $A \setminus B$.

Definice. **Kartézským součinem** množin $A_1, \dots, A_n$ nazveme množinu všech uspořádaných n -tic

$$A_1 \times A_2 \times \dots \times A_n = \{[a_1, a_2, \dots, a_n]; a_1 \in A_1, \dots, a_n \in A_n\}.$$

Věta 1.1 (de Morganova pravidla). *Necht' X je množina a $\mathcal{A}$ je neprázdný systém množin. Pak platí*

$$X \setminus \bigcup \mathcal{A} = \bigcap \{X \setminus A; A \in \mathcal{A}\}$$

a dále

$$X \setminus \bigcap \mathcal{A} = \bigcup \{X \setminus A; A \in \mathcal{A}\}.$$

1.4 Relace uspořádání a zobrazení

Definice. Necht' A a B jsou množiny. **Binární relací** R mezi prvky množin A a B rozumíme libovolnou podmnožinu R kartézského součinu $A \times B$. Pokud $[a, b] \in R$, pak říkáme, že prvek a je v relaci R s prvkem b . Píšeme $a R b$. Pokud $A = B$, říkáme, že R je **binární relace na A** .

Definice. Necht' X je množina a R je relace na X . Řekneme, že R je

- **reflexivní**, jestliže pro každé $x \in X$ platí $[x, x] \in R$,
- **symetrická**, jestliže pro každé $x, y \in X$ splňující $[x, y] \in R$ platí $[y, x] \in R$,
- **tranzitivní**, jestliže pro každé $x, y, z \in X$ splňující $[x, y] \in R$ a $[y, z] \in R$ platí $[x, z] \in R$,
- **antisymetrická**, jestliže pro každé $x, y \in X$ splňující $[x, y] \in R$ platí $[y, x] \notin R$,
- **slabě antisymetrická**, jestliže pro každé $x, y \in X$ splňující $[x, y] \in R$ a $[y, x] \in R$ platí $x = y$.

Definice. Necht' A je množina a R je relace na A . Řekneme, že R je

- **uspořádání** (někdy také **částečné uspořádání** či **neostré uspořádání**), jestliže je reflexivní, slabě antisymetrická a tranzitivní,
- **ostré uspořádání**, jestliže je antisymetrická a tranzitivní,
- **lineární uspořádání**, jestliže jde o uspořádání takové, že pro každé $x, y \in A$ platí $[x, y] \in R$ nebo $[y, x] \in R$.

Definice. Necht' $\leq$ je relace uspořádání na množině X a $A \subset X$. Řekneme, že prvek $x \in X$ je

- **horní závorou** množiny A , jestliže pro každé $a \in A$ platí $a \leq x$,

- **dolní závorou** množiny A , jestliže pro každé $a \in A$ platí $x \leq a$.

Množina A je

- **shora omezená**, jestliže existuje prvek $x \in X$, který je horní závorou množiny A ,
- **zdola omezená**, jestliže existuje prvek $x \in X$, který je dolní závorou množiny A ,
- **omezená**, jestliže je omezená shora i zdola.

Definice. Necht' $\leq$ je relace uspořádání na množině X a $M \subset X$. Řekneme, že prvek $G \in X$ je **supremem množiny** M , jestliže platí:

- G je horní závorou množiny M ,
- je-li prvek $G' \in X$ horní závorou množiny M , potom $G \leq G'$.

Řekneme, že prvek $g \in X$ je **infimem množiny** M , jestliže platí

- g je dolní závorou množiny M ,
- je-li prvek $g' \in X$ dolní závorou množiny M , potom $g' \leq g$.

Věta 1.2. Necht' $\leq$ je relace uspořádání na množině X , $M \subset X$ je neprázdná množina a necht' existuje infimum a supremum množiny M . Potom platí $\inf M \leq \sup M$.

Definice. Necht' A a B jsou množiny. Binární relaci $F \subset A \times B$ nazýváme **zobrazením** (někdy také **funkcí**) z množiny A do množiny B , jestliže platí

$$\forall x \in A \forall y_1, y_2 \in B: (([x, y_1] \in F \wedge [x, y_2] \in F) \Rightarrow y_1 = y_2).$$

Definičním oborem zobrazení F nazýváme množinu

$$\mathcal{D}(F) = \{x \in A; \exists y \in B: [x, y] \in F\}.$$

Oborem hodnot zobrazení F nazýváme množinu

$$\mathcal{R}(F) = \{y \in B; \exists x \in A: [x, y] \in F\}.$$

Poznámka. Necht' F je zobrazení z množiny A do množiny B . Pro každé $x \in \mathcal{D}(F)$ existuje právě jedno y takové, že $[x, y] \in F$. Takové y značíme $F(x)$. **Grafem zobrazení** F rozumíme množinu $\{[x, y] \in A \times B; x \in \mathcal{D}(F) \wedge y = F(x)\}$.

Označení. Necht' A a B jsou množiny. Pak symbol $F: A \rightarrow B$ znamená, že F je zobrazení z množiny A do množiny B a $\mathcal{D}(F) = A$.

Definice. Necht' $f: \mathcal{D}(f) \subset A \rightarrow B$ je zobrazení a necht' M a P jsou množiny.

- **Obrazem množiny** M při zobrazení f rozumíme množinu $\{y \in B; \exists x \in \mathcal{D}(f) \cap M: f(x) = y\}$, kterou značíme $f(M)$.

- **Vzorem množiny P** při zobrazení f rozumíme množinu $\{x \in \mathcal{D}(f); f(x) \in P\}$, kterou značíme $f^{-1}(P)$.

Definice. Řekneme, že zobrazení $f: \mathcal{D}(f) \subset A \rightarrow B$ je

- **prosté (injektivní)**, jestliže platí

$$\forall x, y \in \mathcal{D}(f): (f(x) = f(y) \Rightarrow x = y),$$

- **„na“ (surjektivní)**, jestliže platí

$$\forall y \in B \exists x \in \mathcal{D}(f): f(x) = y,$$

- **bijekce A na B (vzájemně jednoznačné zobrazení)**, jestliže $\mathcal{D}(f) = A$ a f je prosté a „na“.

Definice. Necht' $f: \mathcal{D}(f) \subset A \rightarrow B$ je zobrazení a $C \subset A$. Pak zobrazení $g: \mathcal{D}(g) = \mathcal{D}(f) \cap C \rightarrow B$ definované předpisem $x \mapsto f(x)$, $x \in \mathcal{D}(f) \cap C$, nazýváme **restrikcí** nebo **zúžením** zobrazení f na množinu C . Zobrazení g značíme $f|_C$.

Definice. Necht' A a B jsou množiny a $R \subset A \times B$ je binární relace. Pak relaci $R^{-1} \subset B \times A$ definovanou předpisem

$$R^{-1} = \{[y, x] \in B \times A; [x, y] \in R\}$$

nazýváme **inverzní relací** k relaci R .

Definice. Necht' A a B jsou množiny a $f: \mathcal{D}(f) \subset A \rightarrow B$ je prosté zobrazení. Pak **inverzní zobrazení** k f je definováno jako inverzní relace k f . Inverzní zobrazení k f značíme f^{-1} .

Definice. Necht' f a g jsou zobrazení. Pak zobrazení $g \circ f$ je definováno předpisem $(g \circ f)(x) = g(f(x))$ pro všechna $x \in \mathcal{D}(f)$ taková, že $f(x) \in \mathcal{D}(g)$. Zobrazení $g \circ f$ nazýváme **složeným zobrazením (složením zobrazení)** f a g , přičemž g nazýváme **vnějším** zobrazením a f nazýváme **vnitřním** zobrazením.

Definice. Necht' A je neprázdná množina.

- Konečnou posloupností** prvků A rozumíme každé zobrazení množiny $\{1, \dots, n\}$, kde $n \in \mathbb{N}$, do množiny A . Pokud $k \mapsto a_k$, $k \in \{1, \dots, n\}$, je takové zobrazení, pak tuto posloupnost značíme $\{a_k\}_{k=1}^n$. Prvek a_k nazýváme **k -tým členem** této posloupnosti.
- Nekonečnou posloupností** prvků A rozumíme každé zobrazení $n \mapsto a_n$, $n \in \mathbb{N}$, množiny přirozených čísel $\mathbb{N}$ do množiny A . Takovou posloupnost obvykle značíme $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$, případně jen $\{a_n\}$. Prvek a_n nazýváme **n -tým členem** této posloupnosti.

————— Konec 3. přednášky, 7. 10. 2021 —————

1.5 Konečné a spočetné množiny

Definice.

- Říkáme, že množiny A, B **mají stejnou mohutnost** a píšeme $A \approx B$, jestliže existuje bijekce A na B .
- Říkáme, že množina A **má mohutnost menší nebo rovnou mohutnosti množiny B** a píšeme $A \preceq B$, jestliže existuje prosté zobrazení A do B .
- Symbol $A \prec B$ značí situaci, kdy $A \preceq B$ a neplatí $A \approx B$.

Definice. Řekneme, že množina X je **konečná**, pokud je buď prázdná, nebo existuje $n \in \mathbb{N}$ takové, že X má stejnou mohutnost jako množina $\{1, \dots, n\}$. Řekneme, že množina X je **nekonečná**, pokud není konečná. Řekneme, že množina X je **spočetná**, jestliže je konečná, nebo má stejnou mohutnost jako $\mathbb{N}$. Nekonečná množina, která není spočetná, se nazývá **nespočetná**.

Poznámka. Pro počet prvků konečné množiny X používáme často značení $|X|$. Dvě konečné množiny X, Y mají stejnou mohutnost právě tehdy, když $|X| = |Y|$.

Věta 1.3 (Cantor–Bernstein). *Necht' A, B jsou množiny takové, že $A \preceq B$ a zároveň $B \preceq A$. Pak A a B mají stejnou mohutnost.*

Věta 1.4 (Cantor). *Necht' X je množina. Pak $X \prec \mathcal{P}(X)$, kde $\mathcal{P}(X)$ je množina všech podmnožin množiny X .*

Věta 1.5 (vlastnosti spočetných množin).

- Podmnožina spočetné množiny je spočetná.*
- Necht' zobrazení $f: A \rightarrow \mathbb{N}$ je prosté. Potom je množina A spočetná.*
- Sjednocení spočetně mnoha spočetných množin je spočetné.*
- Obraz spočetné množiny je spočetná množina.*
- Každá nekonečná množina obsahuje nekonečnou spočetnou podmnožinu.*

Příklad. • $\mathbb{N}, \mathbb{Z}, \mathbb{Q}$ jsou spočetné množiny,

- $\mathbb{R}$ je nespočetná množina.

Věta. Výrok “každá podmnožina $\mathbb{R}$ je buď to spočetná, nebo má mohutnost $\mathbb{R}$ ” je ve standardní axiomatice matematiky (tj. v ZFC) nerozhodnutelný.

1.6 Reálná čísla

Množinu reálných čísel $\mathbf{R}$ lze popsat jako množinu, na níž jsou definovány operace **sčítání** a **násobení**, které budeme značit obvyklým způsobem, a relace **uspořádání** ($\leq$), přičemž jsou splněny následující tři skupiny vlastností.

- I. Vlastnosti sčítání a násobení a jejich vzájemný vztah
- II. Vztah uspořádání a operací sčítání a násobení
- III. Vlastnost suprema: *Každá neprázdná shora omezená podmnožina $\mathbf{R}$ má supremum.*

Definice. Necht' $M \subset \mathbf{R}$. Řekneme, že a je **největší prvek (maximum)** množiny M , jestliže $a \in M$ a a je horní závorou množiny M . Analogicky definujeme **nejmenší prvek (minimum)** M . Maximum a minimum jsou určeny jednoznačně (pokud existují) a značíme je $\max M$ a $\min M$.

Tvrzení. Pro množinu $M \subset \mathbf{R}$ platí, že $G = \sup M$ právě tehdy, když platí:

- G je horní závorou M ,
- pokud $G' < G$, pak existuje $x \in M$ splňující $G' < x$.

————— Konec 4. přednášky, 8. 10. 2021 —————

Věta 1.6. Necht' $M \subset \mathbf{R}$ je neprázdná zdola omezená množina. Pak existuje infimum množiny M .

Věta 1.7. Pro každé $r \in \mathbf{R}$ existuje právě jedno číslo $k \in \mathbf{Z}$ takové, že $k \leq r < k + 1$.

Věta 1.8. Ke každému $x \in \mathbf{R}$ existuje $n \in \mathbf{N}$ splňující $x < n$.

Věta 1.9. Necht' $a, b \in \mathbf{R}$, $a < b$. Pak existuje $q \in \mathbf{Q}$ takové, že $a < q < b$.

1.7 Komplexní čísla

Množinu **komplexních čísel** $\mathbf{C}$ definujeme jako množinu všech uspořádaných dvojic (a, b) , kde $a, b \in \mathbf{R}$, přičemž pro komplexní čísla $x = (a, b)$, $y = (c, d)$ definujeme operace **sčítání** a **násobení** takto

- $x + y = (a + c, b + d)$,
- $x \cdot y = (ac - bd, ad + bc)$.

Necht' $x = (a, b) \in \mathbf{C}$. Prvek a nazýváme **reálnou částí** x , prvek b nazýváme **imaginární částí** x . **Absolutní hodnotou** komplexního čísla x rozumíme $\sqrt{a^2 + b^2}$. Dále definujeme $0 = (0, 0)$, $1 = (1, 0)$ (sic!) a $i = (0, 1)$. **Komplexně sdruženým číslem** k x rozumíme číslo $\bar{x} = (a, -b)$; symbol $-x$ značí číslo $(-a, -b)$ a symbol $1/x$ značí pro $x \neq 0$ (jednoznačně určené) číslo splňující $x \cdot \frac{1}{x} = 1$.

2 Limita posloupnosti

2.1 Úvod

Definice. Řekneme, že posloupnost $\{a_n\}$ je

- **shora omezená**, jestliže množina všech členů této posloupnosti je shora omezená,
- **zdola omezená**, jestliže množina všech členů této posloupnosti je zdola omezená,
- **omezená**, jestliže množina všech členů této posloupnosti je omezená.

Definice. Řekneme, že posloupnost $\{a_n\}$ je

- **neklesající**, je-li $a_n \leq a_{n+1}$ pro každé $n \in \mathbf{N}$,
- **rostoucí**, je-li $a_n < a_{n+1}$ pro každé $n \in \mathbf{N}$,
- **nerostoucí**, je-li $a_n \geq a_{n+1}$ pro každé $n \in \mathbf{N}$,
- **klesající**, je-li $a_n > a_{n+1}$ pro každé $n \in \mathbf{N}$.

Posloupnost $\{a_n\}$ je **monotónní**, pokud splňuje některou z výše uvedených podmínek. Posloupnost $\{a_n\}$ je **ryze monotónní**, pokud je rostoucí či klesající.

2.2 Konvergence posloupnosti

Definice. Řekneme, že posloupnost $\{a_n\}$ má **limitu** rovnou reálnému číslu A , jestliže platí

$$\forall \varepsilon \in \mathbf{R}, \varepsilon > 0 \exists n_0 \in \mathbf{N} \forall n \in \mathbf{N}, n \geq n_0 : |a_n - A| < \varepsilon.$$

Věta 2.1 (jednoznačnost limity). *Každá posloupnost má nejvýše jednu limitu.*

Definice. Má-li posloupnost $\{a_n\}$ limitu rovnou číslu $A \in \mathbf{R}$, pak píšeme $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = A$ nebo jenom $\lim a_n = A$. Řekneme, že posloupnost $\{a_n\}$ je **konvergentní**, pokud existuje $A \in \mathbf{R}$ takové, že $\lim a_n = A$. Jinak je **divergentní**.

————— Konec 5. přednášky, 14. 10. 2021 —————

Věta 2.2. *Necht' $K \in \mathbf{R}, K > 0, A \in \mathbf{R}$. Jestliže posloupnost $\{a_n\}$ splňuje podmínku*

$$\forall \varepsilon \in \mathbf{R}, \varepsilon > 0 \exists n_0 \in \mathbf{N} \forall n \in \mathbf{N}, n \geq n_0 : |a_n - A| < K\varepsilon.$$

potom $\lim a_n = A$.

Věta 2.3. *Každá konvergentní posloupnost je omezená.*

Definice. Necht' $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$ je posloupnost reálných čísel. Jestliže $\{n_k\}_{k=1}^{\infty}$ je rostoucí posloupnost přirozených čísel, pak $\{a_{n_k}\}_{k=1}^{\infty}$ se nazývá **vybranou posloupností** z $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$.

Věta 2.4. Necht' $\{a_{n_k}\}_{k=1}^{\infty}$ je vybraná posloupnost z posloupnosti $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$. Jestliže platí $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = A \in \mathbf{R}$, pak také $\lim_{k \rightarrow \infty} a_{n_k} = A$.

Věta 2.5 (limita a aritmetické operace). Necht' $\lim a_n = A \in \mathbf{R}$ a $\lim b_n = B \in \mathbf{R}$. Potom platí:

- (a) $\lim (a_n + b_n) = A + B$,
- (b) $\lim (a_n \cdot b_n) = A \cdot B$,
- (c) je-li $B \neq 0$ a $b_n \neq 0$ pro všechna $n \in \mathbf{N}$, je $\lim (a_n/b_n) = A/B$.

————— Konec 6. přednášky, 15. 10. 2021 —————

Věta 2.6. Necht' $\lim a_n = 0$ a posloupnost $\{b_n\}$ je omezená. Potom $\lim a_n b_n = 0$.

Věta 2.7. Necht' $\lim a_n = A \in \mathbf{R}$. Potom $\lim |a_n| = |A|$.

Věta 2.8 (limita a uspořádání). Necht' $\lim a_n = A \in \mathbf{R}$ a $\lim b_n = B \in \mathbf{R}$.

- (a) Necht' existuje $n_0 \in \mathbf{N}$ takové, že pro každé přirozené $n \geq n_0$ je $a_n \geq b_n$. Potom $A \geq B$.
- (b) Necht' $A < B$. Potom existuje $n_0 \in \mathbf{N}$ takové, že pro každé přirozené $n \geq n_0$ je $a_n < b_n$.

Věta 2.9 (o dvou strážnících). Necht' $\{a_n\}$, $\{b_n\}$ jsou dvě konvergentní posloupnosti a $\{c_n\}$ je posloupnost splňující:

- (a) $\exists n_0 \in \mathbf{N} \forall n \in \mathbf{N}, n \geq n_0 : a_n \leq c_n \leq b_n$,
- (b) $\lim a_n = \lim b_n$.

Potom existuje $\lim c_n$ a platí $\lim c_n = \lim a_n$.

2.3 Nevlastní limita posloupnosti

Definice. Řekneme, že posloupnost $\{a_n\}$ má limitu ∞ , jestliže

$$\forall L \in \mathbf{R} \exists n_0 \in \mathbf{N} \forall n \in \mathbf{N}, n \geq n_0 : a_n \geq L.$$

Řekneme, že posloupnost $\{a_n\}$ má limitu $-\infty$, jestliže

$$\forall K \in \mathbf{R} \exists n_0 \in \mathbf{N} \forall n \in \mathbf{N}, n \geq n_0 : a_n \leq K.$$

Věta 2.10 (jednoznačnost limity podruhé). Každá posloupnost má nejvýše jednu limitu v $\mathbf{R}^*$.

Věta 2.11 (aritmetika limit podruhé). Necht' $\lim a_n = A \in \mathbf{R}^*$ a $\lim b_n = B \in \mathbf{R}^*$. Potom platí:

- (i) $\lim (a_n + b_n) = A + B$, pokud je pravá strana definována,
- (ii) $\lim (a_n \cdot b_n) = A \cdot B$, pokud je pravá strana definována,
- (iii) $\lim a_n/b_n = A/B$, pokud je pravá strana definována.

————— Konec 7. přednášky, 21. 10. 2021 —————

Věta 2.12. *Necht' $\lim a_n = A \in \mathbf{R}^*$, $A > 0$, $\lim b_n = 0$ a existuje $n_0 \in \mathbf{N}$, že pro každé $n \in \mathbf{N}$, $n \geq n_0$, platí $b_n > 0$. Pak $\lim a_n/b_n = \infty$.*

2.4 Hlubší věty o limitě posloupnosti

Věta 2.13. *Každá monotónní posloupnost má limitu.*

Věta 2.14 (Cantorův princip vložených intervalů). *Necht' $\{I_n\}_{n=1}^\infty$ je posloupnost uzavřených intervalů splňující:*

- $\forall n \in \mathbf{N} : I_{n+1} \subset I_n$,
- $\lim_{n \rightarrow \infty} \text{délka } I_n = 0$.

Potom $\bigcap_{n=1}^\infty I_n$ je jednobodová množina.

Věta 2.15 (Bolzanova-Weierstrassova věta). *Z každé omezené posloupnosti lze vybrat konvergentní podposloupnost.*

————— Konec 8. přednášky, 22. 10. 2021 —————

Definice. Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost reálných čísel. Pak definujeme

$$\limsup_{n \rightarrow \infty} a_n = \begin{cases} \lim_{n \rightarrow \infty} \sup\{a_k; k \geq n\}, & \text{jestliže je } \{a_n\} \\ & \text{shora omezená,} \\ \infty, & \text{jestliže není } \{a_n\} \\ & \text{shora omezená.} \end{cases}$$

Tuto hodnotu nazýváme **limes superior** posloupnosti $\{a_n\}$. Obdobně definujeme **limes inferior** posloupnosti $\{a_n\}$ předpisem

$$\liminf_{n \rightarrow \infty} a_n = \begin{cases} \lim_{n \rightarrow \infty} \inf\{a_k; k \geq n\}, & \text{jestliže je } \{a_n\} \\ & \text{zdola omezená,} \\ -\infty, & \text{jestliže není } \{a_n\} \\ & \text{zdola omezená.} \end{cases}$$

Věta 2.16 (limita, limes superior a limes inferior). *Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost reálných čísel a $A \in \mathbf{R}^*$. Potom $\lim a_n = A$ právě tehdy, když $\limsup a_n = \liminf a_n = A$.*

Věta 2.17. Necht' $\{a_n\}, \{b_n\}$ jsou posloupnosti reálných čísel, $n_0 \in \mathbf{N}$ a platí $a_n \leq b_n$ pro každé $n \in \mathbf{N}, n \geq n_0$. Pak platí

$$\liminf a_n \leq \liminf b_n \quad \text{a} \quad \limsup a_n \leq \limsup b_n.$$

Definice. Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost reálných čísel a $A \in \mathbf{R}^*$. Řekneme, že A je **hromadná hodnota** posloupnosti $\{a_n\}$, jestliže existuje vybraná posloupnost $\{a_{n_k}\}_{k=1}^{\infty}$ taková, že platí $\lim_{k \rightarrow \infty} a_{n_k} = A$. Množinu všech hromadných hodnot posloupnosti $\{a_n\}$ značíme $H(\{a_n\})$.

Věta 2.18 (limes superior, limes inferior a hromadné hodnoty). Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost reálných čísel. Potom $\limsup a_n$ a $\liminf a_n$ jsou hromadnými hodnotami posloupnosti $\{a_n\}$ a pro každou hromadnou hodnotu A posloupnosti $\{a_n\}$ platí $\liminf a_n \leq A \leq \limsup a_n$.

————— Konec 9. přednášky, 29. 10. 2021 —————

Důsledek 2.19. Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost reálných čísel a necht' $A \in \mathbf{R}^*$. Je-li $\lim a_n = A$, pak $H(\{a_n\}) = \{A\}$.

Definice. Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost reálných čísel. Řekneme, že $\{a_n\}$ splňuje **Bolzanovu–Cauchyovu podmínku**, jestliže

$$\forall \varepsilon \in \mathbf{R}, \varepsilon > 0 \exists n_0 \in \mathbf{N} \\ \forall m, n \in \mathbf{N}, n \geq n_0, m \geq n_0: |a_n - a_m| < \varepsilon.$$

Věta 2.20. Posloupnost $\{a_n\}$ má vlastní limitu právě tehdy, když splňuje Bolzanovu–Cauchyovu podmínku.

3 Limita a spojitost funkce

3.1 Základní pojmy

Definice. Funkce f jedné reálné proměnné (dále jen **funkce**) je zobrazení $f: M \rightarrow \mathbf{R}$, kde M je podmnožinou množiny reálných čísel.

Definice. Funkce $f: J \rightarrow \mathbf{R}$ je **rostoucí** na intervalu J , jestliže pro každou dvojici $x_1, x_2 \in J, x_1 < x_2$, platí nerovnost $f(x_1) < f(x_2)$. Analogicky definujeme funkci **klesající** (**neklesající**, **nerostoucí**) na intervalu J .

Definice. **Monotónní funkcí** (resp. **ryze monotónní funkcí**) na intervalu J rozumíme funkci, která je neklesající nebo nerostoucí (resp. rostoucí nebo klesající) na J .

Definice. Necht' f je funkce a $M \subset \mathcal{D}(f)$. Řekneme, že funkce f je

- **lichá**, jestliže pro každé $x \in \mathcal{D}(f)$ platí $-x \in \mathcal{D}(f)$ a $f(-x) = -f(x)$,

- **sudá**, jestliže pro každé $x \in \mathcal{D}(f)$ platí $-x \in \mathcal{D}(f)$ a $f(-x) = f(x)$,
- **periodická s periodou** $a \in \mathbf{R}$, $a > 0$, jestliže pro každé $x \in \mathcal{D}(f)$ platí $x + a \in \mathcal{D}(f)$, $x - a \in \mathcal{D}(f)$ a $f(x + a) = f(x - a) = f(x)$,
- **shora omezená** na M , jestliže existuje číslo $K \in \mathbf{R}$ takové, že pro všechna $x \in M$ je $f(x) \leq K$,
- **zdola omezená** na M , jestliže existuje číslo $K \in \mathbf{R}$ takové, že pro všechna $x \in M$ je $f(x) \geq K$,
- **omezená** na M , jestliže existuje číslo $K \in \mathbf{R}$ takové, že pro všechna $x \in M$ je $|f(x)| \leq K$,
- **konstantní** na M , jestliže pro všechna $x, y \in M$ platí $f(x) = f(y)$.

3.2 Limita funkce

Definice. Necht' $c \in \mathbf{R}$ a $\varepsilon > 0$. Potom definujeme

- **okolí bodu** c jako $B(c, \varepsilon) = (c - \varepsilon, c + \varepsilon)$,
- **prstencové okolí bodu** c jako $P(c, \varepsilon) = (c - \varepsilon, c + \varepsilon) \setminus \{c\}$,

Okolí a prstencové okolí bodu ∞ (resp. $-\infty$) definujeme takto:

$$P(\infty, \varepsilon) = B(\infty, \varepsilon) = (1/\varepsilon, \infty),$$

$$P(-\infty, \varepsilon) = B(-\infty, \varepsilon) = (-\infty, -1/\varepsilon).$$

Definice. Řekneme, že číslo $A \in \mathbf{R}^*$ je **limitou funkce** f v bodě $c \in \mathbf{R}^*$, jestliže

$$\forall \varepsilon \in \mathbf{R}, \varepsilon > 0 \exists \delta \in \mathbf{R}, \delta > 0 \forall x \in P(c, \delta): f(x) \in B(A, \varepsilon).$$

To označujeme symbolem $\lim_{x \rightarrow c} f(x) = A$.

Definice. Necht' $c \in \mathbf{R}$ a $\varepsilon \in \mathbf{R}, \varepsilon > 0$. Potom definujeme

- **pravé okolí bodu** c jako $B_+(c, \varepsilon) = [c, c + \varepsilon)$,
- **levé okolí bodu** c jako $B_-(c, \varepsilon) = (c - \varepsilon, c]$,
- **pravé prstencové okolí bodu** c jako $P_+(c, \varepsilon) = (c, c + \varepsilon)$,
- **levé prstencové okolí bodu** c jako $P_-(c, \varepsilon) = (c - \varepsilon, c)$.

Definice. Dále definujeme

- **levé okolí bodu** ∞ jako $B_-(\infty, \varepsilon) = (1/\varepsilon, \infty)$,
- **pravé okolí bodu** $-\infty$ jako $B_+(-\infty, \varepsilon) = (-\infty, -1/\varepsilon)$,
- **levé prstencové okolí bodu** ∞ jako $P_-(\infty, \varepsilon) = B_-(\infty, \varepsilon)$,
- **pravé prstencové okolí bodu** $-\infty$ jako $P_+(-\infty, \varepsilon) = B_+(-\infty, \varepsilon)$.

Definice. Necht' $A \in \mathbf{R}^*$, $c \in \mathbf{R} \cup \{-\infty\}$. Řekneme, že funkce f má v bodě c **limitu zprava** rovnou A (značíme $\lim_{x \rightarrow c^+} f(x) = A$), jestliže

$$\forall \varepsilon \in \mathbf{R}, \varepsilon > 0 \exists \delta \in \mathbf{R}, \delta > 0 \forall x \in P_+(c, \delta): f(x) \in B(A, \varepsilon).$$

Analogicky definujeme pojem **limity zleva** v bodě $c \in \mathbf{R} \cup \{\infty\}$. Pro limitu zleva funkce f v bodě c užíváme symbol $\lim_{x \rightarrow c^-} f(x)$.

————— Konec 10. přednášky, 4. 11. 2021 —————

Definice. Řekneme, že funkce f je **spojitá v bodě** $c \in \mathbf{R}$, jestliže $\lim_{x \rightarrow c} f(x) = f(c)$.

Definice. Necht' $c \in \mathbf{R}$. Řekneme, že funkce f je v bodě c **spojitá zprava** (resp. **zleva**), jestliže $\lim_{x \rightarrow c^+} f(x) = f(c)$ (resp. $\lim_{x \rightarrow c^-} f(x) = f(c)$).

Definice. Necht' $J \subset \mathbf{R}$ je nedegenerovaný interval (neboli obsahuje nekonečně mnoho bodů). Funkce $f: J \rightarrow \mathbf{R}$ je **spojitá na intervalu** J , jestliže platí:

- f je spojitá zprava v levém krajním bodě intervalu J , pokud tento bod patří do J ,
- f je spojitá zleva v pravém krajním bodě intervalu J , pokud tento bod patří do J ,
- f je spojitá v každém vnitřním bodě J .

3.3 Věty o limitách

Věta 3.1. Funkce f má v daném bodě nejvýše jednu limitu.

Věta 3.2. Necht' funkce f má vlastní limitu v bodě $c \in \mathbf{R}^*$. Pak existuje $\delta > 0$ takové, že f je na $P(c, \delta)$ omezená.

Věta 3.3 (aritmetika limit). Necht' $c \in \mathbf{R}^*$. Necht' $\lim_{x \rightarrow c} f(x) = A \in \mathbf{R}^*$ a $\lim_{x \rightarrow c} g(x) = B \in \mathbf{R}^*$. Potom platí:

- (i) $\lim_{x \rightarrow c} (f(x) + g(x)) = A + B$, pokud je výraz $A + B$ definován,
- (ii) $\lim_{x \rightarrow c} f(x)g(x) = AB$, pokud je výraz AB definován,
- (iii) $\lim_{x \rightarrow c} f(x)/g(x) = A/B$, pokud je výraz A/B definován.

Věta 3.4. *Necht' $c \in \mathbf{R}^*$. Necht' $\lim_{x \rightarrow c} g(x) = 0$, $\lim_{x \rightarrow c} f(x) = A \in \mathbf{R}^*$ a $A > 0$. Jestliže existuje $\eta > 0$ takové, že funkce g je kladná na $P(c, \eta)$, pak $\lim_{x \rightarrow c} (f(x)/g(x)) = \infty$.*

Věta 3.5 (limita funkce a uspořádání). *Mějme $c \in \mathbf{R}^*$.*

(i) *Necht'*

$$\lim_{x \rightarrow c} f(x) > \lim_{x \rightarrow c} g(x).$$

Pak existuje prstencové okolí $P(c, \delta)$ takové, že platí

$$\forall x \in P(c, \delta) : f(x) > g(x).$$

(ii) *Necht' existuje prstencové okolí $P(c, \delta)$ takové, že platí*

$$\forall x \in P(c, \delta) : f(x) \leq g(x).$$

Necht' existují $\lim_{x \rightarrow c} f(x)$ a $\lim_{x \rightarrow c} g(x)$. Potom platí

$$\lim_{x \rightarrow c} f(x) \leq \lim_{x \rightarrow c} g(x).$$

(iii) *(o dvou strážnících) Necht' na nějakém prstencovém okolí $P(c, \delta)$ platí*

$$f(x) \leq h(x) \leq g(x).$$

Necht' $\lim_{x \rightarrow c} f(x) = \lim_{x \rightarrow c} g(x)$. Potom existuje rovněž $\lim_{x \rightarrow c} h(x)$ a všechny tři limity jsou si rovny.

Věta 3.6 (limita složené funkce). *Necht' $c, D, A \in \mathbf{R}^*$, $\lim_{x \rightarrow c} g(x) = D$, $\lim_{y \rightarrow D} f(y) = A$ a je splněna alespoň jedna z podmínek*

(P) $\exists \eta \in \mathbf{R}, \eta > 0 \forall x \in P(c, \eta) : g(x) \neq D$,

(S) *f je spojitá v D .*

Potom $\lim_{x \rightarrow c} f(g(x)) = A$.

Věta 3.7 (Heine). *Necht' $c \in \mathbf{R}^*$, $A \in \mathbf{R}^*$ a funkce f je definována na prstencovém okolí bodu c . Pak jsou výroky (i) a (ii) ekvivalentní.*

(i) *Platí $\lim_{x \rightarrow c} f(x) = A$.*

(ii) *Pro každou posloupnost $\{x_n\}$ splňující $x_n \in \mathcal{D}(f)$, $x_n \neq c$ pro všechna $n \in \mathbf{N}$ a $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = c$, platí $\lim_{n \rightarrow \infty} f(x_n) = A$.*

Věta 3.8 (limita monotónní funkce). *Necht' $a, b \in \mathbf{R}^*$, $a < b$, a funkce f je monotónní na intervalu (a, b) . Potom existují $\lim_{x \rightarrow a+} f(x)$ a $\lim_{x \rightarrow b-} f(x)$, přičemž platí:*

(a) *Je-li f na (a, b) neklesající, pak*

$$\lim_{x \rightarrow a+} f(x) = \inf f((a, b)) \quad a \quad \lim_{x \rightarrow b-} f(x) = \sup f((a, b)).$$

(b) *Je-li f na (a, b) nerostoucí, pak*

$$\lim_{x \rightarrow a+} f(x) = \sup f((a, b)) \quad a \quad \lim_{x \rightarrow b-} f(x) = \inf f((a, b)).$$

3.4 Funkce spojité na intervalu

Věta 3.9 (Bolzano). *Necht' funkce f je spojitá na intervalu $[a, b]$ a předpokládejme, že $f(a) < f(b)$. Potom pro každé $C \in (f(a), f(b))$ existuje $\xi \in (a, b)$ takové, že platí $f(\xi) = C$.*

Lemma 3.10. *Necht' $M \subset \mathbf{R}$ a platí*

$$\forall x, y \in M \forall z \in \mathbf{R} : x < z < y \Rightarrow z \in M.$$

Pak M je interval.

Věta 3.11 (zobrazení intervalu spojitou funkcí). *Necht' funkce $f: J \rightarrow \mathbf{R}$ je spojitá na intervalu J . Potom je $f(J)$ interval.*

Věta 3.12. *Necht' f je spojitá funkce na intervalu $[a, b]$. Potom je f na $[a, b]$ omezená.*

Definice. *Necht' $M \subset \mathbf{R}$, $x \in M$ a funkce f je definována alespoň na M (tj. $M \subset \mathcal{D}(f)$). Řekneme, že f nabývá v bodě x **maxima** (resp. **minima**) na M , jestliže platí*

$$\forall y \in M : f(y) \leq f(x) \quad (\text{resp. } \forall y \in M : f(y) \geq f(x)).$$

Bod x pak nazýváme **bodem maxima** (resp. **minima**) funkce f na množině M . Symbol $\max_M f$ (resp. $\min_M f$) označuje největší (resp. nejmenší) hodnotu, které funkce f na množině M nabývá (pokud taková hodnota existuje).

Definice. *Necht' $M \subset \mathbf{R}$, $x \in M$ a funkce f je definována alespoň na M (tj. $M \subset \mathcal{D}(f)$). Řekneme, že funkce f má v bodě x*

- **lokální maximum vzhledem k M** , jestliže existuje $\delta > 0$ takové, že pro každé $y \in P(x, \delta) \cap M$: $f(y) \leq f(x)$,
- **lokální minimum vzhledem k M** , jestliže existuje $\delta > 0$ takové, že pro každé $y \in P(x, \delta) \cap M$: $f(y) \geq f(x)$,

Věta 3.13. *Necht' $a, b \in \mathbf{R}$, $a < b$, a f je spojitá funkce na intervalu $[a, b]$. Potom f nabývá na $[a, b]$ svého maxima a svého minima.*

————— Konec 13. přednášky, 12. 11. 2021 —————

Věta 3.14 (o inverzní funkci). *Necht' f spojitá a rostoucí (klesající) funkce na intervalu J . Potom funkce f^{-1} je spojitá a rostoucí (klesající) na intervalu $f(J)$.*

4 Elementární funkce

Věta 4.1 (zavedení logaritmu). *Existuje právě jedna funkce (značíme ji $\log$ a nazýváme ji **přirozeným logaritmem**), která má tyto vlastnosti:*

(L1) $\mathcal{D}(\log) = (0, \infty)$ a na tomto intervalu je $\log$ rostoucí,

(L2) $\forall x, y \in (0, \infty): \log xy = \log x + \log y$,

(L3) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\log x}{x-1} = 1$.

Definice. Exponenciální funkcí budeme rozumět funkci inverzní k funkci $\log$. Budeme ji značit symbolem $\exp$.

Definice. Necht' $a, b \in \mathbf{R}$, $a > 0$. **Obecnou mocninu** a^b definujeme jako

$$a^b = \exp(b \log a).$$

Věta 4.2 (zavedení funkcí sinus a kosinus). *Existuje právě jedno kladné reálné číslo (budeme ho značit π) a právě jedna dvojice funkcí **sinus** ($\sin$) a **kosinus** ($\cos$), které mají následující vlastnosti:*

(G1) $\mathcal{D}(\sin) = \mathcal{D}(\cos) = \mathbf{R}$,

(G2) pro všechna $x, y \in \mathbf{R}$ platí

$$\begin{aligned}\sin(x + y) &= \sin x \cdot \cos y + \cos x \cdot \sin y, \\ \cos(x + y) &= \cos x \cdot \cos y - \sin x \cdot \sin y, \\ \sin(-x) &= -\sin x, \quad \cos(-x) = \cos x,\end{aligned}$$

(G3) $\sin$ je rostoucí na $[0, \frac{1}{2}\pi]$, $\sin(0) = 0$, $\sin(\frac{1}{2}\pi) = 1$,

(G4) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$.

————— Konec 14. přednášky, 18. 11. 2021 —————

Definice. Funkci **tangens** značíme tg a definujeme předpisem

$$\operatorname{tg} x = \frac{\sin x}{\cos x}$$

pro každé reálné x , pro něž má zlomek smysl, tj.

$$D(\operatorname{tg}) = \mathbf{R} \setminus \{(2k + 1)\pi/2; k \in \mathbf{Z}\}.$$

Symbolem cotg budeme značit funkci **kotangens**, která je definována na množině $D(\operatorname{cotg}) = \mathbf{R} \setminus \{k\pi; k \in \mathbf{Z}\}$ předpisem

$$\operatorname{cotg} x = \frac{\cos x}{\sin x}.$$

Definice. Cyklometrickými funkcemi budeme rozumět funkce **arkussinus** ($\arcsin$), **arkuskosinus** ($\arccos$), **arkustangens** ($\arctg$), **arkuskotangens** ($\operatorname{arccotg}$), které jsou definovány takto

$$\begin{aligned}\arcsin &= (\sin |_{[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]})^{-1}, & \arccos &= (\cos |_{[0, \pi]})^{-1}, \\ \arctg &= (\operatorname{tg} |_{(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2})})^{-1}, & \operatorname{arccotg} &= (\operatorname{cotg} |_{(0, \pi)})^{-1}.\end{aligned}$$

Věta 4.3. Funkce $\log$, $\exp$, $\sin$, $\cos$, tg , cotg , $\arcsin$, $\arccos$, $\arctg$ a $\operatorname{arccotg}$ jsou spojité na svých definičních oborech.

5 Derivace

5.1 Definice a základní vztahy

Definice. Necht' f je reálná funkce a $a \in \mathbf{R}$. Pak

- **derivací funkce f v bodě a** budeme rozumět

$$f'(a) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(a+h) - f(a)}{h};$$

- **derivací funkce f v bodě a zprava** budeme rozumět

$$f'_+(a) = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{f(a+h) - f(a)}{h};$$

analogicky definujeme **derivaci funkce f v bodě a zleva**.

Věta 5.1. Necht' funkce f má v bodě $a \in \mathbf{R}$ vlastní derivaci. Potom je f v bodě a spojitá.

Věta 5.2 (aritmetika derivací). Necht' $a \in \mathbf{R}$, $f'(a) \in \mathbf{R}^*$ a $g'(a) \in \mathbf{R}^*$.

- (a) Pak platí

$$(f+g)'(a) = f'(a) + g'(a),$$

je-li výraz na pravé straně definován.

- (b) Je-li alespoň jedna z funkcí f , g spojitá v bodě a , pak

$$(fg)'(a) = f'(a)g(a) + f(a)g'(a),$$

je-li výraz na pravé straně definován.

- (c) Je-li funkce g spojitá v bodě a a navíc $g(a) \neq 0$, pak

$$\left(\frac{f}{g}\right)'(a) = \frac{f'(a)g(a) - f(a)g'(a)}{g(a)^2},$$

je-li výraz na pravé straně definován.

Věta 5.3 (derivace složené funkce). *Nechť funkce g je spojitá v bodě $a \in \mathbf{R}$ a má v tomto bodě derivaci. Nechť funkce f má derivaci v bodě $g(a)$. Pak*

$$(f \circ g)'(a) = f'(g(a))g'(a),$$

je-li výraz na pravé straně definován.

Věta 5.4 (derivace inverzní funkce). *Nechť I je nedegenerovaný interval a nechť a je vnitřním bodem I . Nechť f je spojitá a ryze monotónní funkce na I . Označme $b = f(a)$. Pak platí následující tvrzení.*

(a) *Má-li f v bodě a nenulovou derivaci, pak*

$$(f^{-1})'(b) = \frac{1}{f'(a)}.$$

(b) *Je-li $f'(a) = 0$ a f je rostoucí na I , pak $(f^{-1})'(b) = \infty$.*

(c) *Je-li $f'(a) = 0$ a f je klesající na I , pak $(f^{-1})'(b) = -\infty$.*

Věta 5.5 (nutná podmínka lokálního extrému). *Nechť f je reálná funkce. Jestliže a je bodem lokálního extrému funkce f , potom buď $f'(a)$ neexistuje nebo $f'(a) = 0$.*

5.2 Věty o střední hodnotě

Věta 5.6 (Rolle). *Nechť funkce f má následující vlastnosti:*

- (i) *je spojitá na intervalu $[a, b]$,*
- (ii) *má derivaci (vlastní či nevlastní) v každém bodě otevřeného intervalu (a, b) ,*
- (iii) *platí, že $f(a) = f(b)$.*

Potom existuje $\xi \in (a, b)$ takové, že platí $f'(\xi) = 0$.

Věta 5.7 (Lagrange). *Nechť funkce f je spojitá na intervalu $[a, b]$ a má derivaci (vlastní či nevlastní) v každém bodě intervalu (a, b) . Potom existuje $\xi \in (a, b)$ takové, že platí*

$$f'(\xi) = \frac{f(b) - f(a)}{b - a}.$$

Věta 5.8 (Cauchy). *Necht' funkce f, g jsou spojité na intervalu $[a, b]$ a takové, že f má derivaci (vlastní či nevlastní) v každém bodě intervalu (a, b) a g má v každém bodě intervalu (a, b) vlastní a nenulovou derivaci. Potom $g(a) \neq g(b)$ a existuje $\xi \in (a, b)$ takové, že platí*

$$\frac{f'(\xi)}{g'(\xi)} = \frac{f(b) - f(a)}{g(b) - g(a)}.$$

Věta 5.9 (vztah derivace a monotonie). *Necht' $J \subset \mathbf{R}$ je nedegenerovaný interval. Necht' f je spojitá na J a v každém vnitřním bodě J (množinu vnitřních bodů intervalu J označme jako $\text{int } J$) má derivaci.*

- (i) *Je-li $f'(x) > 0$ pro všechna $x \in \text{int } J$, pak f je rostoucí na J .*
- (ii) *Je-li $f'(x) < 0$ pro všechna $x \in \text{int } J$, pak f je klesající na J .*
- (iii) *Je-li $f'(x) \geq 0$ pro všechna $x \in \text{int } J$, pak f je neklesající na J .*
- (iv) *Je-li $f'(x) \leq 0$ pro všechna $x \in \text{int } J$, pak f je nerostoucí na J .*

————— Konec 17. přednášky, 26. 11. 2021 —————

Věta 5.10 (l'Hospitalovo pravidlo). (i) *Necht' $a \in \mathbf{R} \cup \{-\infty\}$, $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow a^+} g(x) = 0$, f a g mají na jistém pravém prstencovém okolí bodu a vlastní derivaci a existuje $\lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f'(x)}{g'(x)}$. Pak*

$$\lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f'(x)}{g'(x)}.$$

(ii) *Necht' $a \in \mathbf{R} \cup \{-\infty\}$, $\lim_{x \rightarrow a^+} |g(x)| = \infty$, f a g mají na jistém pravém prstencovém okolí bodu a vlastní derivaci a existuje $\lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f'(x)}{g'(x)}$. Pak*

$$\lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow a^+} \frac{f'(x)}{g'(x)}.$$

Věta 5.11. *Necht' f je spojitá zprava v bodě $a \in \mathbf{R}$ a existuje $\lim_{x \rightarrow a^+} f'(x)$. Potom existuje $f'_+(a)$ a platí rovnost*

$$f'_+(a) = \lim_{x \rightarrow a^+} f'(x).$$

Definice. *Necht' $n \in \mathbf{N}$, $a \in \mathbf{R}$ a f má vlastní n -tou derivaci na okolí bodu a . Pak $(n + 1)$ -ní derivací funkce f v bodě a budeme rozumět*

$$f^{(n+1)}(a) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f^{(n)}(a + h) - f^{(n)}(a)}{h}.$$

5.3 Konvexní a konkávní funkce

Definice. Necht' f má vlastní derivaci v bodě $a \in \mathbf{R}$. Označme

$$T_a = \{[x, y] \in \mathbf{R}^2; y = f(a) + f'(a)(x - a)\}.$$

Řekneme, že bod $[x, f(x)]$ **leží pod tečnou** T_a , jestliže

$$f(x) < f(a) + f'(a) \cdot (x - a).$$

Platí-li opačná nerovnost, řekneme, že bod $[x, f(x)]$ **leží nad tečnou** T_a .

Definice. Necht' $f'(a) \in \mathbf{R}$. Řekneme, že a je **inflexním bodem** funkce f , jestliže existuje $\delta > 0$ takové, že platí

(i) $\forall x \in (a - \delta, a) : [x, f(x)]$ leží pod tečnou T_a ,

(ii) $\forall x \in (a, a + \delta) : [x, f(x)]$ leží nad tečnou T_a

nebo

(i) $\forall x \in (a - \delta, a) : [x, f(x)]$ leží nad tečnou T_a ,

(ii) $\forall x \in (a, a + \delta) : [x, f(x)]$ leží pod tečnou T_a .

————— Konec 18. přednášky, 2. 12. 2021 —————

Věta 5.12 (nutná podmínka pro inflexi). *Necht' $a \in \mathbf{R}$ je inflexní bod funkce f . Potom $f''(a)$ neexistuje nebo je rovna nule.*

Věta 5.13 (postačující podmínka pro inflexi). *Necht' funkce f má spojitou první derivaci na intervalu (a, b) a $z \in (a, b)$. Necht' platí:*

- $\forall x \in (a, z) : f''(x) > 0$,
- $\forall x \in (z, b) : f''(x) < 0$.

Potom z je inflexním bodem funkce f .

Definice. Řekneme, že funkce $f: I \rightarrow \mathbf{R}$ je **konvexní na intervalu** I , jestliže

$$\forall x_1, x_2 \in I \forall \lambda \in [0, 1]: f(\lambda x_1 + (1 - \lambda)x_2) \leq \lambda f(x_1) + (1 - \lambda)f(x_2).$$

Řekneme, že funkce $f: I \rightarrow \mathbf{R}$ je **ryze konvexní na intervalu** I , jestliže

$$\forall x_1, x_2 \in I, x_1 \neq x_2 \forall \lambda \in (0, 1): f(\lambda x_1 + (1 - \lambda)x_2) < \lambda f(x_1) + (1 - \lambda)f(x_2).$$

Lemma 5.14. Funkce f je na intervalu I konvexní, právě když

$$\forall x_1, x_2, x_3 \in I, x_1 < x_2 < x_3: \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} \leq \frac{f(x_3) - f(x_2)}{x_3 - x_2}.$$

Věta 5.15. Necht' f je konvexní na intervalu J a necht' $a \in \text{int } J$. Pak existují $f'_+(a) \in \mathbf{R}$, $f'_-(a) \in \mathbf{R}$.

Věta 5.16. Necht' f je konvexní na otevřeném intervalu J . Pak f je spojitá na J .

Věta 5.17. Necht' $f: J \rightarrow \mathbf{R}$ spojitá a f' je spojitá na $\text{int } J$.

- (i) Jestliže $f''(x) > 0$ pro každé $x \in \text{int } J$, pak f je ryze konvexní na J .
- (ii) Jestliže $f''(x) < 0$ pro každé $x \in \text{int } J$, pak f je ryze konkávní na J .
- (iii) Jestliže $f''(x) \geq 0$ pro každé $x \in \text{int } J$, pak f je konvexní na J .
- (iv) Jestliže $f''(x) \leq 0$ pro každé $x \in \text{int } J$, pak f je konkávní na J .

————— Konec 19. přednášky, 3. 12. 2021 —————

5.4 Průběh funkce

Věta 5.18. Necht' $f'(a) = 0$, $f''(a) > 0$ (resp. $f''(a) < 0$). Potom f má v a lokální minimum (resp. lokální maximum).

Definice. Řekneme, že funkce $x \mapsto ax + b$, $a, b \in \mathbf{R}$, je **asymptotou funkce** f v ∞ (resp. v $-\infty$), jestliže

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - ax - b) = 0, \quad (\text{resp. } \lim_{x \rightarrow -\infty} (f(x) - ax - b) = 0).$$

Věta 5.19. Funkce f má v ∞ asymptotu $x \mapsto ax + b$, $a, b \in \mathbf{R}$, právě když

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x} = a \in \mathbf{R}, \quad \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - ax) = b \in \mathbf{R}.$$

Vyšetření průběhu funkce

1. Určíme definiční obor a obor spojitosti funkce.
2. Zjistíme symetrie funkce: lichost, sudost, periodicitu.
3. Dopočítáme limity v „krajních bodech definičního oboru“.
4. Spočteme první derivaci, určíme intervaly monotonie a nalezneme lokální a globální extrém. Určíme obor hodnot.
5. Spočteme druhou derivaci a určíme intervaly, kde funkce f je konvexní nebo konkávní. Určíme inflexní body.
6. Vypočteme asymptoty funkce.
7. Načrtneme graf funkce.

————— Konec 20. přednášky, 9. 12. 2021 —————

6 Taylorův polynom

6.1 Základní vlastnosti

Definice. Necht' f je funkce, $a \in \mathbf{R}$ a $f^{(n)}(a) \in \mathbf{R}$. Pak polynom

$$T_n^{f,a}(x) = f(a) + f'(a)(x-a) + \cdots + \frac{1}{n!}f^{(n)}(a)(x-a)^n$$

nazýváme **Taylorovým polynomem řádu n funkce f v bodě a** .

Lemma 6.1. Necht' Q je polynom, $\text{st } Q \leq n$ a $\lim_{x \rightarrow a} \frac{Q(x)}{(x-a)^n} = 0$. Pak Q je nulový polynom.

Věta 6.2 (Peanův tvar zbytku). Necht' $a \in \mathbf{R}$, $f^{(n)}(a) \in \mathbf{R}$ a P je polynom stupně nejvýše n . Pak

$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x) - P(x)}{(x-a)^n} = 0 \Leftrightarrow P = T_n^{f,a}.$$

Věta 6.3. Necht' $a, x \in \mathbf{R}$, $a < x$. Předpokládejme, že

- f je funkce, která má v každém bodě intervalu $[a, x]$ vlastní $(n+1)$ -ní derivaci,
- φ je spojitá funkce na $[a, x]$, která má v každém bodě intervalu (a, x) vlastní nenulovou derivaci.

Pak existuje $\xi \in (a, x)$ takové, že

$$f(x) - T_n^{f,a}(x) = \frac{1}{n!} \frac{\varphi(x) - \varphi(a)}{\varphi'(\xi)} f^{(n+1)}(\xi)(x-\xi)^n.$$

————— Konec 21. přednášky, 10. 12. 2021 —————

Věta 6.4 (Lagrangeův tvar zbytku). Necht' a, x, f jsou jako ve Větě 6.3. Pak existuje $\xi \in (a, x)$ takové, že

$$f(x) - T_n^{f,a}(x) = \frac{1}{(n+1)!} f^{(n+1)}(\xi)(x-a)^{n+1}.$$

Věta 6.5 (Cauchyův tvar zbytku). Necht' a, x, f jsou jako ve Větě 6.3. Pak existuje $\xi \in (a, x)$ takové, že

$$f(x) - T_n^{f,a}(x) = \frac{1}{n!} f^{(n+1)}(\xi)(x-\xi)^n(x-a).$$

6.2 Symbol malé o

Definice. Necht' f a g jsou funkce, $a \in \mathbf{R}^*$. Řekneme, že funkce f je v bodě a **malé o od g** (píšeme $f(x) = o(g(x))$, $x \rightarrow a$), jestliže platí

$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = 0.$$

Věta 6.6. Necht' $a \in \mathbf{R}^*$.

(i) Jestliže

$$f_1(x) = o(g(x)), x \rightarrow a, \quad a \quad f_2(x) = o(g(x)), x \rightarrow a,$$

potom

$$f_1(x) + f_2(x) = o(g(x)), x \rightarrow a.$$

(ii) Jestliže

$$f_1(x) = o(g_1(x)), x \rightarrow a, \quad a \quad f_2(x) = o(g_2(x)), x \rightarrow a,$$

potom

$$f_1(x)f_2(x) = o(g_1(x)g_2(x)), x \rightarrow a.$$

(iii) Jestliže

$$f(x) = o(g_1(x)), x \rightarrow a, \quad a \quad \lim_{x \rightarrow a} \frac{g_1(x)}{g_2(x)} \in \mathbf{R},$$

potom

$$f(x) = o(g_2(x)), x \rightarrow a.$$

Věta 6.7. Necht' $a, b \in \mathbf{R}^*$, $f(y) = o(g(y))$, $y \rightarrow b$, $\lim_{x \rightarrow a} \varphi(x) = b$ a existuje $\delta \in \mathbf{R}$, $\delta > 0$, takové, že

$$\forall x \in P(a, \delta) : \varphi(x) \neq b.$$

Potom $f(\varphi(x)) = o(g(\varphi(x)))$, $x \rightarrow a$.

————— Konec 22. přednášky, 16. 12. 2020 —————

Seznam definic a vět

Látka bude zkoušena v rozsahu odpřednesené látky. Níže uvedené seznamy slouží *pouze* k snadnější formulaci otázek v úvodu zkoušky. Na zkoušku je tedy třeba znát i formulace a důkazy tvrzení z přednášek, které se v seznamech nevyskytují.

Klíčové pojmy

Neznalost některého z klíčových pojmů bude mít za následek ukončení zkoušky se známkou „neprospěl(a)“.

- supremum a infimum
- limita posloupnosti
- okolí bodu, prstencové okolí bodu
- limita funkce
- limita funkce zprava (resp. zleva)
- spojitost funkce v bodě
- spojitost funkce v bodě zprava (resp. zleva)
- maximum a minimum funkce na množině
- derivace funkce v bodě
- derivace funkce v bodě zprava (resp. zleva)
- konvexní a konkávní funkce
- Taylorův polynom

Definice

- negace výroku
- konjunkce výroků
- disjunkce výroků
- implikace výroků
- ekvivalence výroků
- kartézský součin množin
- binární relace a její vlastnosti (reflexivita, symetrie, tranzitivita, antisymetrie, slabá antisymetrie)
- uspořádání, ostré uspořádání, lineární uspořádání
- horní a dolní závora
- shora omezená množina, zdola omezená množina, omezená množina
- supremum a infimum
- zobrazení
- definiční obor
- obor hodnot
- obraz množiny
- vzor množiny
- injektivní zobrazení

- surjektivní zobrazení
- bijektivní zobrazení
- restrikce zobrazení
- složené zobrazení
- inverzní relace a zobrazení
- konečná a nekonečná posloupnost
- mohutnost množin
- konečná a nekonečná množina
- spočetná množina
- potenční množina
- množina reálných čísel
- maximum množiny
- minimum množiny
- komplexní čísla

- posloupnost reálných čísel
- shora omezená posloupnost, zdola omezená posloupnost, omezená posloupnost
- monotonie posloupnosti a její typy
- vlastní limita posloupnosti
- konvergentní posloupnost
- vybraná posloupnost
- rozšířená reálná osa
- nevlastní limita posloupnosti
- limes inferior a limes superior
- hromadná hodnota posloupnosti
- Bolzanova-Cauchyova podmínka

- funkce jedné reálné proměnné
- monotonie funkce a její typy
- ryze monotónní funkce
- symetrie funkce
- shora omezená funkce, zdola omezená funkce, omezená funkce
- konstantní funkce
- okolí bodu, prstencové okolí bodu a jeho typy
- limita funkce v bodě
- limita funkce v bodě zprava (resp. zleva)
- funkce spojitá v bodě
- funkce spojitá v bodě zleva (resp. zprava)
- funkce spojitá na intervalu
- maximum a minimum funkce na množině
- lokální maximum a minimum funkce vzhledem k množině

- exponenciální funkce
- obecná mocnina
- goniometrické funkce

- cyklometrické funkce
- derivace funkce v bodě
- derivace funkce v bodě zleva (resp. zprava)
- $(n + 1)$ -ní derivace funkce v bodě
- inflexní bod
- (ryze) konvexní a konkávní funkce na intervalu
- asymptota funkce
- Taylorův polynom
- symbol malé o

Věty

B ..... bez důkazu, jinak jsou všechna tvrzení vyžadována i s důkazem

T ..... věta je zařazena do kategorie „těžké“

- de Morganova pravidla (Věta 1.1)
- vztah suprema a infima (Věta 1.2)

T Cantorova-Bernsteinova věta (Věta 1.3)

T Cantorova věta (Věta 1.4)

B vlastnosti spočetných množin (Věta 1.5)

- existence infima (Věta 1.6)

T celá část čísla (Věta 1.7)

- neomezenost množiny přirozených čísel (Věta 1.8)
- hustota $\mathbb{Q}$ (Věta 1.9)

- jednoznačnost limity posloupnosti (Věta 2.1, Věta 2.10)
- omezenost konvergentní posloupnosti (Věta 2.3)
- limita vybrané posloupnosti (Věta 2.4)

T aritmetika limit posloupností (Věta 2.5, Věta 2.11)

- limita součinu omezené posloupnosti a posloupnosti s nulovou limitou (Věta 2.6)
- limita a absolutní hodnota (Věta 2.7)
- limita posloupnosti a uspořádání (Věta 2.8)
- dva strážníci pro posloupnosti (Věta 2.9)
- limita posloupnosti typu „ $A/0$ “ (Věta 2.12)
- limita monotónní posloupnosti (Věta 2.13)

T Cantorův princip vložených intervalů (Věta 2.14)

T Bolzanova-Weierstrassova věta (Věta 2.15)

- vztah $\lim$, $\lim \sup$ a $\lim \inf$ (Věta 2.16)
- $\lim \sup$, $\lim \inf$ a uspořádání (Věta 2.17)

T vztah $\lim \sup$ a množiny hromadných hodnot (Věta 2.18)

T limita posloupnosti a Bolzanova-Cauchyova podmínka (Věta 2.20)

- jednoznačnost limity funkce (Věta 3.1)
- limita a omezenost funkce (Věta 3.2)
- T aritmetika limit funkcí (Věta 3.3)
- limita funkce „ $A/0$ “ (Věta 3.4)
- limita funkce a uspořádání (Věta 3.5)
- T limita složené funkce (Věta 3.6)
- T Heineova věta (Věta 3.7)
- limita monotónní funkce (Věta 3.8)
- T Bolzanova věta (Věta 3.9)
- zobrazení intervalu spojitou funkcí (Věta 3.11)
- T omezenost a spojitost na intervalu (Věta 3.12)
- T spojitost funkce a nabývání extrémů (Věta 3.13)
- T o inverzní funkci (Věta 3.14)

- T zavedení logaritmu a jeho vlastnosti (Věta 4.1) – *důkazy budou požadovány pro odvození vlastností, ne pro větu samotnou*
- T zavedení funkcí sinus a kosinus (Věta 4.2) – *důkazy budou požadovány pro odvození vlastností, ne pro větu samotnou*
- spojitost elementárních funkcí (Věta 4.3)

- vztah derivace a spojitosti (Věta 5.1)
- T aritmetika derivací (Věta 5.2)
- T derivace složené funkce (Věta 5.3)
- T derivace inverzní funkce (Věta 5.4)
- nutná podmínka lokálního extrému (Věta 5.5)
- Rolleova věta (Věta 5.6)
- T Lagrangeova věta (Věta 5.7)
- T Cauchyova věta (Věta 5.8)
- vztah derivace a monotonie (Věta 5.9)
- T l'Hospitalovo pravidlo (Věta 5.10)
- derivace a limita derivace (Věta 5.11)
- T nutná podmínka pro inflexi (Věta 5.12)
- T postačující podmínka pro inflexní bod (Věta 5.13)
- T konvexita a jednostranné derivace (Věta 5.15)
- konvexita a spojitost (Věta 5.16)
- T druhá derivace a konvexita (Věta 5.17)
- T postačující podmínka pro lokální minimum (Věta 5.18)
- existence asymptoty (Věta 5.19)

- T Peanův tvar zbytku (Věta 6.2)
- T abstraktní tvar zbytku Taylorova polynomu (Věta 6.3)
- T Lagrangeův tvar zbytku (Věta 6.4)
- T Cauchyův tvar zbytku (Věta 6.5)
- aritmetika malého 0 (Věta 6.6)
- malé 0 pro složenou funkci (Věta 6.7)